

HÄLLEFORS
KOMMUN

Policy mot mutor

Antagen av Kommunfullmäktige 2023-12-12 § 208

Innehåll

1	Målsättning.....	3
2	Syfte	3
3	Närmare om mutor	3
3.1	Tagande av muta.....	3
3.2	Givande av muta	3
4	Integritetskänsliga personer	4
5	Tillbörlig och otillbörlig gåva	4
5.1	Tillbörliga förmåner	4
5.2	Otillbörliga förmåner	4
6	Jäv och andra intressekonflikter	5
7	Erbjudanden från externa aktörer	5
8	Gåvor	5
9	Gåvor från vårdtagare och deras anhöriga.....	5
10	Ansvarsfördelning	6
11	Exempel på rättsfall.....	7
11.1	Whisky	7
11.2	Presentkort	7
11.3	Testamente.....	7
11.4	Freestyle.....	7
11.5	Bil.....	7
11.6	Tegel.....	7
11.7	Ålandsresa.....	7
11.8	Trolöshet mot huvudman.....	7
11.9	Lån av brukare.....	8
11.10	Älgjakt, kost och logi.....	8
11.11	Hockeyresa.....	8

1 Målsättning

Hällefors kommun tillåter inte någon form av prissamverkan, kartellbildning eller missbruk av marknadsdominans och stöder i alla delar av verksamheten en korrekt och allsidig konkurrens vid anbud, offert, upphandling och inköp. Det är förbjudet att begära eller ge någon form av löften i samband med gåvor.

Hällefors kommun och dess medarbetare får aldrig utnyttja mutor, varken ge eller ta emot mutor eller otillåten ersättning av någon form i relation med kunder, leverantörer, myndigheter eller andra beslutsfattare med till exempel syfte att skapa eller behålla affärer. Erbjudanden om representation får endast accepteras om de ligger inom ramarna för god affärssed.

Vid tveksamhet kring vad som gäller i ett enskilt fall ska anställd vid Hällefors kommun alltid kontakta närmaste chef för vägledning.

2 Syfte

Policyn mot mutor syftar till att förtydliga Hällefors kommuns synsätt gällande att ta emot eller ge gåvor och hur det kan påverka förtroendet för oss som uppdragsgivare och utförare av tjänster.

3 Närmare om mutor

Korruption definieras som missbruk av sin förtroendeställning för egen vinnings skull, främst genom tagande av mutor. Med muta menas en otillbörlig belöning, förmån eller gåva. Mutan kan bestå av kontanter, varor, resor, tjänster, rabatter, presentkort eller gästfrihet av olika slag.

Det är otillbörligt att ge och ta emot en förmån som förknippas med att mottagaren i sin tjänsteutövning ska handla på ett visst sätt. Även om risken att den anställde låter sig påverkas är liten är handlingen otillbörlig. Någon i lagstiftningen fastlagd beloppsgräns för vad som är att betrakta som muta finns inte, utan det är förmånens värde sett från mottagarsynpunkt som är avgörande. Anställda och förtroendevalda ska undvika att riskera hamna i situationer där påverkan kan komma att bedömas som otillbörlig.

3.1 Tagande av muta

En anställd eller förtroendevald gör sig skyldig till tagande av muta, enligt brottsbalken 10 kap. 5a §, om hen för sig själv eller för annan, tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för sin tjänsteutövning.

För att inte riskera att göra sig skyldig till tagande av muta måste den anställde eller förtroendevalde ofta aktivt och tydligt tacka nej.

Straffet för tagande av muta är böter eller fängelse utöver arbetsrättsliga åtgärder och eventuella ekonomiska skadestånd.

3.2 Givande av muta

Anställd eller förtroendevald som gör utfästelser, lovar eller erbjuder en otillbörlig förmån gör sig skyldig till brott enligt brottsbalken 10 kap. 5b §.

4 Integritetskänsliga personer

Anställda och förtroendevalda med vissa specifika befattningar och uppdrag är särskilt integritetskänsliga och måste iaktta en större restriktivitet när det gäller mutbrott. En gåva, som erbjudits någon annan kanske inte skulle anses om tillbörlig, kan vara otillbörlig för personer som är särskilt integritetskänsliga. De som definieras som särskilt integritetskänsliga är de som ägnar sig åt myndighetsutövning, tillståndsgivning, beslutar om rättigheter, omsorgsområdet, upphandling och inköp av varor och tjänster.

5 Tillbörlig och otillbörlig gåva

Gränsen för vad som är en tillbörlig eller otillbörlig förmån är otydlig och flytande kan vara olika för olika befattningar, i olika verksamheter och vid olika tidpunkter.

5.1 Tillbörliga förmåner

Som exempel på tillbörliga förmåner som normalt bör kunna accepteras kan nämnas:

- arbetsmåltider av vardagligt slag
- uppvaktningar på jämna födelsedagar och andra personliga bemarkelsedagar förutsatt att de är måttfulla med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet
- prydnadsföremål som saknar nämnvärt marknadsvärde och jämförliga måttfulla minnesgåvor till gäster, till exempel vid jubileer och liknande.

Ett mottagande eller erbjudande av någon av de nämnda förmånerna innebär normalt sett att det inte är fråga om muta förutsatt att värdet av förmånen håller sig under givna gränsvärden.

5.2 Otillbörliga förmåner

Som exempel på otillbörliga förmåner som under inga förhållanden får accepteras eller erbjudas kan nämnas:

- penninggåvor i kontanter eller i annan form, till exempel värdepapper
- penninglån
- borgensåtaganden eller skuldtäckning
- eftergifter av köpeskilling eller fordran, amortering eller ränta
- inköpsrabatter provisions- eller bonusarrangemang samt kickbacks som inte godkänts av kommunledningen
- sidoleveranser av varor eller tjänster från företagets leverantör, till exempel byggmaterial eller transport- och hantverkstjänster
- anlåtande av företagets leverantörer för privata angelägenheter till icke marknadsmässiga ersättningar - förfogande över fordon, båt eller fritidsbostad för privat bruk
- helt eller delvis betalda nöjesresor eller semestervistelser.

Generellt gäller att det alltid är otillbörligt att ta emot något som kan framkalla tacksamhetsskuld. Särskilt inom äldrevård, sjuk- och hälsovård är det viktigt att vårdtagarna inte får intryck av att det krävs gåvor till personalen för att få den vård man är berättigad till.

6 Jäv och andra intressekonflikter

All tjänsteutövning ska vara saklig och objektiv och regler om detta finns i Kommunallagen. Beslut ska inte kunna påverkas av anställds eller förtroendevalds släktskap, vänskap eller andra privata relationer. Den som bereder eller beslutar i ett ärende och kan påverka dess utgången får inte själv ha ett sådant intresse i ärendet så att opartiskheten kan ifrågasättas.

Klara fall av jäv är när det gäller handläggarens eller beslutandes egna intressen eller till någon av dem närståendes ärenden.

Vissa situationer är svårbedömda ur jävssynpunkt och en försiktighetsprincip rekommenderas därför. Omständigheter som behöver beaktas extra noga är om det finns släktförhållanden, bindningar eller intressekonflikter.

7 Erbjudanden från externa aktörer

Huvudregeln är att arbetsgivaren till alla delar betalar för konferenser och liknande. Att delta i resor, studieresor, studiebesök, mässor eller konferenser där någon annan är kommunen står för kostnaden är inte tillåtet, med undantag för resor som arrangeras av aktör där kommunen är medlem. Om särskilda skäl föreligger för att i vissa delar medge extern finansiering i ett enskilt fall kan kommunledningen besluta att så får ske.

8 Gåvor

Huvudregeln är att gåvor inte ska tas emot. Undantag kräver höga krav på neutralitet och opartiskhet. Om avsikten med gåvan kan misstänkas vara att bli mer välvilligt behandlad i något sammanhang är det fråga om muta. Gåvan får då inte tas emot.

Gåvor utan koppling till enskilda händelser och av mindre värde, exempelvis julgåvor kan undantagsvis accepteras.

9 Gåvor från vårdtagare och deras anhöriga

Anställda inom omsorgsområdet kan bli särskilt utsatta för att vårdtagare vill ge en belöning för ett gott utfört arbete. Utrymmet för undantag från huvudregeln (att gåvor eller andra förmåner inte skall tas emot) är mycket begränsat. En anställd kan undantagsvis ta emot en gåva av trivselkaraktär och av ringa värde - blommor, kakor, chokladask och liknande – om det kan upplevas som stötande att den anställde avvisar gåvan och under förutsättning att gåvan blir tillgänglig för hela personalen vid en enhet/arbetsplats.

Det kan vara olämpligt att ta emot flera gåvor från en och samma brukare även om varje gåvas värde är ringa. Kontanter får aldrig tas emot. Socialstyrelsen har gett ut rekommendationer om mottagande av gåvor och testamenten inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Dessa skall tillämpas inom kommunen.

10 Ansvarsfördelning

Mutbrott inom offentlig verksamhet faller alltid under allmänt åtal. Det yttersta ansvaret för att inte göra sig skyldig till mutbrott faller på den anställda eller den förtroendevalde.

Kommunfullmäktige ansvarar för att besluta om policyn mot mutor.

Närmaste chef ansvarar för att:

- informera sina medarbetare och policyn
- efterleva bestämmelserna i policyn
- kontakta säkerhetschef eller kommunchef om en otillbörlig förmån eller gåva.

Säkerhetschef ansvarar för beslut om polismyndigheten ska kontaktas.

Medarbetare ansvarar för att ta del av policyn och för att omedelbart informera sin närmaste chef om erbjudande av gåva som kan bli att betraktas som muta.

Ordförande i styrelse och nämnder ansvarar för att informera förtroendevalda om policyn.

Förtroendevald som fått erbjudande om otillbörlig förmån eller gåva ska kontakta säkerhetschefen, tillsammans avgör de om polismyndigheten ska kontaktas.

11 Exempel på rättsfall

11.1 Whisky

En tjänsteman på Naturvårdsverket fick en flaska whisky och en flaska konjak i 50-årspresent av ett företag som tillverkade kemiska bekämpningsmedel. Gåvan ansågs otillbörlig och tjänstemannen dömdes för mutbrott.

11.2 Presentkort

Ett kommunalråd uppvaktades på sin 60-årsdag med ett presentkort på 1 000 kronor av ett i kommunen verksamt privat byggföretag. Kommunalrådet dömdes för mutbrott och direktören för företaget dömdes för bestickning.

11.3 Testamente

En hemsamarit tjänstgjorde hos ett äldre par och fick veta att hon satts in som testamentstagare till halva kvarlåtenskapen. Eftersom hon var medveten om att hon fanns med i testamentet och var närvarande när testamentet skrevs på, dömdes hemsamariten för mutbrott och hennes del i testamentet förverkades.

11.4 Freestyle

Ett företag erbjöd arbetstagare som beställde varor för mer än ett visst belopp för sin arbetsgivares räkning en freestyle som var värd 298 kronor. Företagets representanter dömdes för bestickning.

11.5 Bil

En kvinna som arbetade inom hemtjänsten fick reda på att ett äldre par som hon arbetade hos skulle sälja sin bil. Kvinnans dotter fick köpa bilen för 3 000 kronor, trots att den värderats betydligt högre. Hovrätten fällde vårdbiträdet för mutbrott och dottern för medhjälp.

11.6 Tegel

En teknisk chef dömdes av tingsrätten till grovt mutbrott till sex månaders fängelse sedan han tagit emot 23,8 ton tegel, till ett värde av 85 000 kronor, av ett byggbolag. Endast frakten betalades och syftet var att byggbolaget skulle gynnas i kommande upphandlingar. Hovrätten ansåg det vara en otillbörlig belöning men lämnade åtalet utan bifall eftersom brottet var preskriberat.

11.7 Ålandsresa

En bostadsanpassningshandläggare och en biträdande chef på kommunen fick Ålandsresor, luncher och kafébesök betalda av en byggnadsfirma till ett belopp om 6 450 kronor. Byggnadsfirman betalade även färjebiljetter, mat och dryck till en kostnad av 1 404 kronor. Byggnadsfirmans innehavare dömdes för bestickning, handläggaren till villkorlig dom och dagsböter och biträdande chefen till dagsböter.

11.8 Trolöshet mot huvudman

En före detta kommunaltjänsteman dömdes för bland annat grovt mutbrott och grov trolöshet mot huvudman sedan han instruerat en byggare att fakturera kommunen för kostnader för sitt privata bygge. Byggaren, som varit upphandlad av kommunen, fick även själv stå för kostnader för bygget.

11.9 Lån av brukare

En kvinna anställd inom hemtjänsten fick totalt 50 000 kronor utbetalat till sig av en brukare. Arbetsgivaren skiljde den anställda från tjänsten och hon åtalades för mutbrott. Tingsrätten dömde kvinnan till mutbrott utifrån att varje transaktion som objektivt sett är ägnad att påverka funktionärens tjänsteutövning är att betrakta som otillbörlig.

11.10 Älgjakt, kost och logi

Ett kommunägt utbildningsbolag arrangerade älgjakt och stod för jaktupplåtelse, fällavgift samt kost och logi. De som bjöds in var bland andra anställda inom kommuner, landsting och företag. Sammanlagt 11 personer i det kommunägda utbildningsbolaget dömdes för bestickning alternativt medhjälp till bestickning.

11.11 Hockeyresa

En anbudsgivare bjöd två politiker från två olika kommuner på biljetter till Ishockey-VM under utredning om upphandling av vård och omsorg. Chefen för det anbudsgivande företaget dömdes av tingsrätten för bestickning och politikerna dömdes för mutbrott.

Kommunförvaltningen 712 83 Hällefors
Besöksadress Sikforsvägen 7 Hällefors
Telefon 0591-641 00 vx •
kommun@hellefors.se